

SCIENCE PROBLEMS.UZ

ISSN: 2181-1342 (ONLINE)

№ 6 (3) - 2023

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ
СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES
AND SOCIAL SCIENCES

ЭЛЕКТРОН ЖУРНАЛ

ЭЛЕКТРОННЫЙ ЖУРНАЛ

ELECTRONIC JOURNAL

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 6 (3)-2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат ҳавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси

Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Ҳашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васида Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш

ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психология кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Crossref DOI:

Тахририят Crossref DOI нинг расмий аъзоси ҳисобланади ва 10.47.390 DOI префиксига эга. Ҳар бир нашр ва илмий мақолага индивидуал Crossref DOI рақами берилади.

Google Scholar

Журнал Google Scholar (Академия) да индексацияланади.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамият.

Тахририят манзили:

Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com
Телеграм канал: https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

- Аминов Хамидулла Абдирахимович*
БОБУР ДАВРИДАГИ САМАРҚАНД ШАЙХУЛИСЛОМИ 9-14
- Неъматов Рустам Абдуваид ўғли*
ИЛК ЎРТА АСРЛАРДА ХОРАЗМДА КЕЧГАН ЭТНОМАДАНИЙ ЖАРАЁНЛАР 15-23
- Raxmanov Zafar Adilovich, Aloxunov Alisher Ahmadjonovich*
FARG'ONA VODIYSI ARXEOLOGIK YODGORLIK LARI JOYLASHUV QONUNIYATLARI: TAHLIL VA MULOHAZALAR 23-32
- Мансуров Музаффаржон*
СОВЕТ ИТТИФОҚИ ЙИЛЛАРИДА ЎЗБЕКИСТОНДА МАДАНИЙ ТУРИЗМНИНГ ТУРИЗМ ИНДУСТРИЯСИДАГИ ЎРНИ ВА АҲАМИЯТИ 32-42
- Mirsoatova Sayyora Turg'unovna, Muhsiddinov Ahrorbek Mamurovich*
FARG'ONA MEZOLIT VA NEOLIT DAVRI JAMOALARINI O'ZARO MADANIY ALOQALARI XUSUSIDA 43-48

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

- Kurpayanidi Konstantin Ivanovich*
COVID-19 PANDEMIYASI OQIBATLARINI BARTARAF ETISH SHAROITIDA RAQAMLI TECHNOLOGIYALARNI JORIY ETISH MASALALARI 49-55
- Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li*
KOMPANIYALAR SAMARALI BOSHQARUV TIZIMIDA ICHKI NAZORATNING O'RNI 56-65
- Абдуллаева Зулфия Иззатовна*
ФАКТОРЫ, ВЛИЯЮЩИЕ НА ПОВЕДЕНИЕ КЛИЕНТОВ ГОСТИНИЦ 66-74
- Алимова Муниса Юлчиевна*
ҚИШЛОҚ АҲОЛИСИ ТУРМУШ ДАРАЖАСИГА ТАЪСИР ЭТУВЧИ ОМИЛЛАР ТАСНИФИ 75-80
- Абдиева Наргиза Шухратовна*
ИЧКИ АУДИТДА ФИРИБГАРЛИК РИСКНИ АНИҚЛАШ ВА БАҲОЛАШ 81-91
- Тўхтасинова Дилдора Раҳмонбердиевна, Ахунова Маърифат Хакимовна*
ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОНДА РАҚАМЛИ ҲАЁТ 92-97
- Tojimatov Izzatbek Ikromali o'g'li*
BOZOR ISLOHOTLARI SHAROITIDA MOLIYAVIY HISOBOTLARNI SHAKLLANTIRISH MASALALARI 98-103
- Савинова Галина Анатольевна*
ОТЛИЧИТЕЛЬНЫЕ ЧЕРТЫ МСФО И НСБУ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА СОСТАВЛЕНИЕ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ 104-108
- Qodirov Sardorbek Isroiljon o'g'li*
QURILISH SANOATI KORXONALARI FAOLIYATINI RAQAMLI TECHNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH MASALALARI 109-114

Урдушев Хамракул, Мавлянов Мажид, Эшанкулов Сирожиддин, Розиева Гулхаё
 АГРОКЛАСТЕРЛАР ВА УЛАРНИНГ РИВОЖЛАНИШИДА РАҚАМЛИ
 ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ ЎРНИ 115-125

Худаярова Хуршида Абдуназаровна
 ЎЗБЕКИСТОНДА ИННОВАЦИОН БАНК ХИЗМАТЛАРИНИ ЖОРИЙ ЭТИШ МУАММОЛАРИ
 ВА ИСТИҚБОЛЛАРИ 126-132

09.00.00 – ФАЛСАФА ФАНЛАРИ

Бойдадаев Абдуррохмон Толибжон ўғли
 РЕНЕССАНС ДАВРИДА ПАНТЕИСТИК ҚАРАШЛАРНИНГ ФАЛСАФИЙ ТАҲЛИЛИ..... 133-141

Аликулов Хусниддин Акбарович
 ҲОЗИРГИ ДАВРДА ГЛОБАЛ ЭКОЛОГИК ХАВФ-ХАТАР ВА НАНОТЕХНОЛОГИЯЛАР .142-151

Саидова Камола Усканбаевна
 РЕНЕССАНС ДАВРИ САНЪАТИ – ЖАҲОН МАДАНИЯТИ АЖРАЛМАС ҚИСМИ
 СИФАТИДА 152-156

Shirinov Anvar Qanoatovich
 MARKAZIY OSIYODA INSON TARAQQIYOTI SOHASIDAGI STRATEGIYALARNING IJTIMOIIY-
 FALSAFIY TAHLILI 157-162

Хасанов Бобуржон Хакимович
 ЖАМИЯТ ТАРАҚҚИЁТИДА ОММАВИЙ НОРОЗИЛИК ҲАРАКАТЛАРИНИ ОЛДИНИ
 ОЛИШНИНГ ҲОЖИВИЙ-МАҲКУРАВИЙ ХУСУСИЯТЛАРИ 163-167

Xodjayeva Fotima Nabixonovna
 AHMAD G'AZZOLIYNING "SAVONIH" ASARI HAQIDA QISQACHA TASNIF168-172

10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

Rustamova Shaxnoza Abduraximovna
 MATN, TARJIMA TURLARI VA TARJIMADA TARJIMON MAHORATINING O'RNINI 173-180

Abdulloyeva Kamola Mirxon qizi
 MUALLIF DISKURSIV SHAXSI TUSHUNCHASI, STRUKTURASI VA RIVOJLANISH
 TENDENSIYALARI 181-191

Turg'unova Fazilat Rustam qizi
 PRAGMALINGVISTIKA NUQTAI NAZARIDAN SARLAVHA FUNKTSIYALARI 192-197

Saidov O'lmas Raxmatovich
 O'ZBEK TILI ISH YURITISH TERMINLARINING ETIMOLOGIK TAVSIFI 198-206

Xuramova Dildora Rahkmonkulovna, Axmedova Firuza Asrorovna
 O'ZBEKISTONDA TARJIMONLARNING TARJIMA USLUBINI BERILISHI XUSUSIDA 207-213

Ataboyev Isroiljon Mirza o'g'li
 MADANIYATLARARO SIYOSIY MAKONDA TAJOVUZKOR SALOHİYATGA EGA NUTQ
 TA'SIRINING USULLARI 214-219

Murodova Nilufar Karomatovna
BLOGGERLIK FAOLIYATIDA MAHORAT MASALALARI 220-224

Ochilova Hilola Husan qizi
XITOIY TILIDA NOMINALIZATSIYA HODISASI XUSUSIDA AYRIM MULOHAZALAR 225-229

Kuvonov Zarifjon Maxsiddin o'g'li
NEMIS TILIGA CHET TILIDAN O'ZLASHAGAN SO'ZLARNING STRUKTURAL-SEMANTIK
TADQIQI 230-238

Yakubova Nilufar Egamberganovna
"MULLO NASRIDIN" – TURKIY MATBUOT TARIXIDA MUHIM HODISA 239-245

12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР

Абдуллаева Маликабону Эркин қизи
ХАЛҚ ТАЪЛИМИДА МАЪМУРИЙ БОШҚАРУВ ВА МЕХНАТ МУНОСАБАТЛАРИ БИЛАН
БОҒЛИҚ КОРРУПЦИЯВИЙ ОМИЛЛАР ТАҲЛИЛИ 246-256

13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

Jumayev Rustam G'aniyevich
IJTIMOIY-GUMANITAR VA MUTAXASSISLIK FANLARNI INNOVATSION PEDAGOGIK
TEKNOLOGIYALAR ASOSIDA O'QITISH ORQALI TALABALARDA FUQAROLIK POZITSIYASINI
TAKOMILLASHTIRISH 257-263

Бозорова Муслима
ЭТНОПЕДАГОГИКА ТАЛАБА-ЁШЛАРДА ЎЗБЕКОНА МИЛЛИЙ ЎЗИГА ХОСЛИКНИ
ШАКЛЛАНТИРИШ ВОСИТАСИ СИФАТИДА 264-270

Samadova Sarvinoz Samad qizi
YOSHLARNI BAG'RIKENGLIK RUHIDA TARBIYALASHGA DOIR KOMPETENSIYALAR.... 271-275

Жўраев Воҳид Тожимаматович
РАҚАМЛАШТИРИШ ШАРОИТИДА ЗАМОНАВИЙ ТЕХНОЛОГИЯЛАР АСОСИДА ТАЪЛИМ
МУАССАСАСИНИ БОШҚАРИШ 276-288

Бозорова Назокат
ИККИНЧИ ЖАҲОН УРУШИГА ОИД МАҲАЛЛИЙ МУЗЕЙ МАТЕРИАЛЛАРИ
ЎҚУВЧИЛАРНИНГ ТАРБИЯВИЙ-ТАДҚИҚОТ ФАОЛИЯТИ ТАШКИЛ ЭТИШ ВОСИТАСИ
СИФАТИДА 289-295

Satvoldiyev Faxriddin Akbarali o'g'li
МАКТАВ О'QUVCHILARINI HUQUQIY TAFAKKURINI SHAKLLANTIRISH TEKNOLOGIYALARI
BORASIDA EKSPERIMENT ISHLARINI TASHKIL ETISH VA NATIJALAR TAHLILI 296-301

Sharipova Sitara Xaydarovna
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA RUS TILI FANINI O'QITISHDA MUAMMOLI TA'LIMDAN
FOYDALANISH 302-307

Isag'aliyeva Sadafxon Muxammadaminovna
BIOLOGIYA O'QITISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA INTERFAOL USULLARNI
QO'LLASH 308-312

<i>Umarov Abdusamat Abdumalikovich, Xojimurodova Mahliyoхon Kenjavoy qizi</i> OILA VA NIKOH SHAROITIDA AYOLLAR SPORTINING MUAMMOLARI	313-317
<i>Sulaymanova Dildora Nazarovna</i> LOYIHAGA ASOSLANGAN O'QITISH TEXNOLOGIYASINING MOHIYATI VA MAZMUNI...318-325	
<i>Ro'ziev Rustam Ro'zimurodovich</i> YONG'IN XAVFSIZLIGI MADANIYATI-ODDIYLIKDAN KOMILLIK SARI	326-330
<i>Акрамов Баходир</i> МАЛАКАЛИ ДАРВОЗАБОНЛАРНИ ЎЙИН ДАВОМИДА БАЖАРИЛАДИГАН ТЕХНИК-ТАКТИК ҲАРАКАТЛАРИ ТАҲЛИЛИ	331-336
<i>Anvarjonov Ahrorjon Ahadjon o'g'li</i> BO'LAJAK TARIXCHILARDA TARIX FALSAFASI VA UNING ZAMONAVIY KONSEPSIYALARIGA DOIR BILIMLARNI RIVOJLANTIRISH METODIKASI	337-342
<i>Umarov Bekzod Azizovich</i> RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA PEDAGOGLARNING PROFESSIONAL KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK MODELI	343-349
<i>Бекимбетова Дильфуза Оралбаевна</i> РАЗВИТИЕ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА И ГОСУДАРСТВА В УЗБЕКИСТАНЕ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ	350-356

07.00.00-Тарих фанлари

Мансуров Музаффаржон

А.Авлоний номидаги миллий-тадқиқот
институтини етакчи илмий ходими,
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)
muzaffarzhon.mansurov.86@mail.ru
+99891-737-16-86

СОВЕТ ИТТИФОҚИ ЙИЛЛАРИДА ЎЗБЕКИСТОНДА МАДАНИЙ ТУРИЗМНИНГ ТУРИЗМ ИНДУСТРИЯСИДАГИ ЎРНИ ВА АҲАМИЯТИ

Аннотация. Тадқиқот мақсади Совет Иттифоқи йилларида Ўзбекистонда маданий туризмнинг туризм индустриясидаги ўрни ва аҳамиятини очиқ беришдан иборат. Даврий чегараси 1924-1991-йилларни ўз ичига олади. Тадқиқот иши қиёсий-тадрижий, даврийлик методлари асосида хориж манбалари ҳамда Совет Иттифоқи йилларида нашр этилган газета ва журналлар асосида таҳлил қилинган. В.А.Квартального, Г.А. Папирына, В.С. Малышева, Р.Ю. Поповой, О.П. Березкиной, Н.В. Михайловой, И.И.Ильиной. каби олимларнинг анализ методларидан самарали фойдаланилган.

Калит сўзлар: туризм, маданий туризм, маданий ёдгорликлар, хунармандчилик маҳсулотлари, археологик ёдгорликлар, қаҳрамонлик йўллари.

Мансуров Музаффаржон

Национальный исследовательский институт
им. А. Авлони, ведущий научный сотрудник
Доктор философии по истории (PhD)

РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМА В ИНДУСТРИИ ТУРИЗМА УЗБЕКИСТАНА В ГОДЫ СОВЕТСКОГО СОЮЗА

Аннотация. Цель исследования - выявить роль и значение культурного туризма в туристической индустрии Узбекистана в годы существования Советского Союза. Срок включает 1924-1991 годы. Исследовательская работа анализировалась на основе сравнительно-поэтапного, периодического методов с опорой на зарубежные источники и газеты и журналы, издававшиеся в годы существования Советского Союза. В.А.Квартального, Г.А. Папириана, Британская Колумбия Малышева, Р.Ю. Поповой, О.П. Березкиной, Н.В. Михайловой, И. И. Ильиной. аналитические методы таких ученых, как В годы существования Советского Союза особое значение придавалось развитию культурного туризма.

Ключевые слова: туризм, культурно-познавательный туризм, памятники культуры, ремесленные изделия, археологические памятники, дороги героев.

Mansurov Muzaffarjon

National research institute named after A. Avloni
Leading Researcher, Doctor of Philosophy in History (PhD)

THE ROLE AND SIGNIFICANCE OF CULTURAL TOURISM IN THE TOURISM INDUSTRY IN UZBEKISTAN DURING THE YEARS OF THE SOVIET UNION

Abstract. The purpose of the research is to reveal the role and importance of cultural tourism in the tourism industry in Uzbekistan during the years of the Soviet Union. The time limit includes the years 1924-1991. The research work was analyzed on the basis of comparative-gradual, periodical methods based on foreign sources

and newspapers and magazines published during the years of the Soviet Union. V.A. Kvartalnogo, G.A. Papiriana, B.C. Malysheva, R. Yu. Popovoy, O.P. Berezkinoy, N.V. Mikhailovoy, I.I. Ilinoy. analytical methods of scientists like During the years of the Soviet Union, special importance was attached to the development of cultural tourism.

Key words: tourism, cultural tourism, cultural monuments, handicraft products, archaeological monuments, heroic roads.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SP1342V3I6Y2023N04>

Маданий туризм туризм индустриясининг ажралмас қисми бўлиб ҳисобланади. Ўзбекистонда бошқа туризм турларидан кўра маданий туризм турлари кенгроқ тараққий этган. Бу унинг бой тарихи, ўзига хос анъана ва маданий ёдгорликлари билан изоҳланади. Совет Иттифоқи йилларида маданий туризм “қаҳрамонлик йўллари” бўйлаб туристик маршрутлар йўлга қўйилган. Унда асосан монументал ёдгорликлар бўйлаб саёҳатлар амалга оширилган. Бу орқали совет давлатига ёшларга “садоқат” руҳи сингдирилган. Жумладан, 1920-йилда Тошкент шаҳрида ёзувчи ва rassom Тарас Григорьевич Шевченконинг ҳайкали[1.4Б.], 1925-йилда Андижон шаҳрида Совет Иттифоқининг ўрнатилиши учун курашган Асқар Акбаров ёдгорлиги[1.11Б.], Фарғона области Аввал қишлоғида 1926-йилда Х.Х. Ниёзий ҳайкали[1.24Б.] совет ёшларининг асосий зиёрат масканларига айлантирилган. Самарқанд, Бухоро, Хива, Тошкент шаҳарлари тарихий ёдгорликлар ва монументал ёдгорликлар ҳар бир сайёҳда катта таасурот қолдирган[2.]. Самарқанд шаҳридаги “Озодлик” монументи эркин фикр ва озод руҳнинг рамзи бўлган[3.].

XX асрнинг 30-йилларида Совет давлати тарихий-маданий ёдгорликларни таъмирлаш ва иттифоқдош мамлакатлар тарихини асраш ва ривожлантиришга “жонқуярлик”ларини намоиш қилишда ҳам туризм имкониятларидан фойдаланди. Жумладан, 1938-1939-йилларда Бухоро шаҳридаги Исмоил Сомоний мақбараси, Самарқанд шаҳридаги Шердор мадрасаси қайта таъмирланган. Гўри Амир мақбарасининг ташқи кўриниши қайта тикланган. Тиллақори мадрасасида таъмирлаш ишлари амалга оширилган. Шунингдек, Хива, Термиз, Қўқон ва Тошкент шаҳарларидаги тарихий ёдгорликлар ҳам таъмир ишлари олиб борилган. Жумладан, Қўқон шаҳридаги Худоёрхон ўрдаси, Тошкентдаги Кўкалдош ва Бароқхон мақбараси, Хивадаги Оллоқулихон мадрасалари таъмирланган. Бироқ, Республика маданият вазирлиги ёдгорликларни музейлаштириш ишларига эътибор қаратмаган. Бу борадаги камчиликлар сайёҳлар шикоятлар журналида очиб ташланган. Деворларда тушунтириш текстлари бўлмаган, экскурсавод йўқлиги, музей экспонатларини баён қиладиган текстлар йўқлиги қайд этилган. Шунингдек, Бухоро бўйича йўл кўрсатувчи справочник режалари мавжуд бўлмаган. Бу ёдгорликни топиш жуда қийин бўлган. Шундай ажойиб меъморий ёдгорликларга бой шаҳарга етарли эътибор берилмаганлиги туристлар норозиликка олиб келган.

Тарихий ёдгорликларни сақлаш мутлоқ тушунарсиз тизим қўлида бўлган. Жумладан, ёдгорликлар Республика Архитектура ва қурилиш ишлари бўйича Давлат комитети қарамоғида бўлиб, бу ишларга раҳбарлик қилиш эса Маданият вазирлигига ҳам юклатилган. Методика ва илмий ишларни эса Фанлар академияси олиб борган. Таъмирлаш ишлари билан шаҳар ва қишлоқ қурилиши вазирлиги шуғулланган. Ёдгорликларнинг хўжайини эса маҳаллий ижроия комитетларидир. Хуллас бу соҳа

билан шуғулланадиган ташкилотлар шунчалик кўпки жавобгарлик кимда эканлигини топиш жуда қийин[4.] бўлган.

XX асрнинг 50-йилларида Ўзбекистонга хориж мамлакатларнинг делегациялари ташриф буюрган. Жумладан, Хиндистон бош вазири Жавахирлаъл Неру 1955-йил июнда Тошкент шаҳрига ташриф буюрган. Самарқанд шаҳрида темурийлар даврида барпо қилинган меъморий ёдгорликлар кўрсатилган[5.38Б.]. Тошкент шаҳрининг қадимий қисми Минг ўрик, Шайх Хованди Тохир мақбараси, Қалдирғочбий мақбараси, Юнусхон мақбараси, Кўкалдош ва Бароқхон мадрасалари ҳам катта таъсурот қолдирган[6.].

1964-йилда Улуғбек расадхонаси ёнида Мирзо Улуғбекка музейи очилган. Музейга астрономия фанига хизмат қилган МирзоУлуғбек шахсияти ва илмий заковатига қизиққан ёшлар ва хорижлик туристлар билан гавжум бўлган[7.81Б.]. Шунингдек, Африосиёб шаҳар харобалари ҳам хорижлик туристларни қизиқтирган[8.].

Хивада Паҳлавон Махмуд, Тошховли мақбаралари Совет Иттифоқида н келган ва хорижлик туристлар диққатини ўзига жалб этган[9.6Б.]. Хива билан танишган америкалик сайёҳ Артур Рзештам: “Мен бу музейга тенг келадиган музей кўрмаганман” деган бўлса, Япониялик С. Ричагина: “Хивадан олган таасуротларим, чексиз хайратимни шу бир сўзда мужассам этишни истардим” деб изоҳлаган[10.]. Хива очик осмон остидаги музей кўриқхонасида Хива гиламларининг нафислиги билан хорижликларни лол қолдирган[11.]. Сайёҳларни тарихий Хазорасп шаҳри, Қиёт-қалъанинг қолдиқлари ҳам қизиқтирган[12.41Б.].

Хива шаҳрининг йўллари аборлиги ҳамда туризм инфратузилмасининг шаклланмаганлиги, шаҳарда юк юкланган от аравалар, сайёҳларнинг табини хира қилган. Шу туфайли “Интурист” Хива шаҳрига хорижий сайёҳлар учун тўлиқ очмаган. Биринчидан йўл инфратузилмасининг оғирлиги бўлса, иккинчидан меҳмонхоналарнинг етишмаслиги ёки ўта абгор аҳволдалиги ҳамда туристик йиғимдан тушаётган маблағларни марказлашган холда ҳал этилиши маҳаллий муаммони бартараф этишга тўсқинлик қилган[13.].

Инглиз сайёҳи Ўзбекистон орзулар диёри эканлиги Самарқанд, Бухоро, Тошкент шаҳарларини ўз кўзи билан мовий гумбазларни томошо қилишни орзу қилганлигини таъкидлаган. Америкалик сайёҳ эса тошга ўйиб ишланган нақшлар, мис, чинни идишлар бошқа хеч қайрда учрамаслигинини қайд этган. Япон сайёҳлари Ўзбекистонда қисқа муддатда техника соҳасида эришган ютуқлари қизиқтирганлигини эътироф этган[14.].

Туризм соҳасини янада ривожлантиришда РСФСР Вазирлар Кенгашининг 1965-йил 23-июлдаги қарорига биноан ташкил этилган жамоат ташкилоти – Тарихий ва маданий ёдгорликларни ҳимоя қилиш бўйича Бутунроссия жамияти муҳим роль ўйнаган. Унинг асосий мақсади аҳолининг ёдгорликларни ҳимоя қилишда фаол иштирок этишга жалб қилишдан иборат эди.

Туризм ва экскурсия бюрларида тарих, архитектура, дам олиш, табиатшунослик ва адабиёт бўйича услубий Кенгашлар фаолияти йўлга қўйилган. 1967-йилдан бюро таркибида 9 та сайёҳлик клублари ҳам ташкил этилган. Улар туризм соҳаси учун кадрлар тайёрлаш, сайёҳлик фестивал ва мусобақаларни ўтказиш каби вазифалар билан ҳам шуғулланган. Бироқ туризм соҳасини тўлақонли ривожланиши учун минтақада малакали кадрларнинг етарли эмаслиги соҳа ривожига салбий таъсир кўрсатган[15.].

1968-йилда Самарқандга қирқдан ортиқ хориждан 400 дан кўпроқ делегация ва минглаб туристлар келган. Самарқандга Чехословакия, Польша, ГДР, Хиндистон, Покистон, Индонезия, Ливан, Афғонистон, Эрон, Франция, Италия, Австралия, Бельгия вакиллари келган. Француз журналисти А.Вюрмсер Минг бир кеча ўлкаси Самарқанд пролетар интернационализмни яққол сезганини қайд қилган. Америкалик адвокат Т.Эрлих “менга одамларингиз ёқади. Улар олижаноб ва осойишта. Улар ўз Ватанларини жон-дилдан севади ва фахрланади” [16.139 Б.].

Кўзга кўринган америкалик сиёсий арбоб Аверель Гарриман: “Бутун умримда Самарқанд Шарқ халқлари тарихида, ҳаётида муҳим роль ўйнаган. Кўрган нарсаларимизнинг ҳаммаси бизда унутилмас таассурот қолдирди”. Нью-Йорклик турист Г. Суттон: “Самарқанд шаҳри биз учун ҳақиқатан ҳам кутилмаган, мафтун этувчи шаҳар бўлиб чиқди”.

Хиндистон Президенти Сарвапалли Радхакришнан: “Сиз қадимий ёдгорликларни тиклашга ҳаракат килмоқдасиз, қолоқликни йуқотмоқдасиз, бунинг учун мен беҳад хурсандман” деган бўлса, инглиз журналисти Т. Дрейберг: “Самарқандда Регистон каби қадимий ёдгорликни тиклашга тоқат билан ғамхўрлик қилиш ва эътибор берилиши мени ҳайратда қолдирди” [16.140 Б.]. Франциялик сайёҳ “Самарқандда меҳнаткаш ўзбек халқининг ажойиб ва бой тарихи билан етарлича танишдик” [16.141 Б.] деган фикрларни билдирган.

Самарқанд шаҳрининг ЮНЕСКО томонидан 2500 йиллик юбилей муносабати билан Афғонистон, Хиндистон, Эрон, Туркия, ГДР, Монголия, Венгрия, АҚШ, Буюк Британия, Франция, ГФР ва бошқа давлатлардан сайёҳлар ташриф буюрган [17.]. Франция Президенти Жорж Помпеду 1972-йил 11-октябрда Самарқандга келган. Африосиёб, Улуғбек расадхонаси, Шоҳизинда ансамбли, Регистон майдони, Гўри Амир мақбарасида бўлган [18.]. Ливан Олий Ислох Советининг раиси имом Муса Садр бошчилигидаги делегация Самарқанд шаҳрида бўлган. Шоҳизинда ансамбли ва бошқа тарихий ёдгорликларни кўрган [19.].

1925-1930-йилларда Ўзбекистон ССР пойтахти бўлган Самарқандда Совет хокимиятига мерос бўлиб қолган Шердор, Тиллақори, Улуғбек мадрасалари, Шоҳизинда ансамбли, Гўри амир мақбараси туристлар сайр қилиши учун етарли имконият бўлмаган [20.]. Самарқанд область “Даҳбед” совхози марказидаги Ялангтўш Боҳодир комплекси, Нурота район марказидаги кўҳна масжид, Каттақўрғондаги Нақиббек мадрасаси Қаландархона масжиди қайта таъмирланган ҳамда ўлкани ўрганиш музейига айлантирган [21.].

Самарқандга 1986-йилнинг ўзида шаҳримизга салкам 69 минг хорижлик сайёҳ ташриф буюрган. СССР Молия вазирлиги томонидан Регистон ансамбили тасвири туширилган танга пул муомилага киритилганлиги шаҳар шуҳратини ошишига хизмат қилган [22.8Б.]. Нидерландия парламенти раиси Анна Фондел бошчилигидаги делегация Тошкент шаҳрида меҳмон бўлди. Улар Самарқанд шаҳрининг ноёб меъморий обидалар билан танишиш билан бир қаторда Тошкент шаҳрида амалга оширилаётган бунёдкорлик ишлари билан танишган [23.].

Қашқадарё областидаги 114 та меъморий ва 260 та археологик ёдгорликларни таъмирлашга алоҳида аҳамият берилган. Жумладан, Косон районидаги “Хусам ота”, Қарши районидаги “Хазрати Султон” мақбаралари, Касби қишлоғидаги “Мир Ҳайдар

Султон мақбараси”, Қарши шаҳридаги “Кўк гумбаз”ни таъмирлаш учун 145 минг сўм ажратилган[24.].

Тошкент шаҳри Навоий кўчасида “Навоий ўз қахрамонлари орасида” монументи ўрнатилган. Бироқ қурилиш нормаларига эътибор қаратилмаганлиги туфайли ёдгорлик нурай бошлаган. Алишер Навоий музейи олдидаги “Шеърят хиёбони” бир вақтлар энг сўлим маскан бўлган. Лекин бу ердаги катта дарахтлар кесиб юборилганлиги туфайли сайлгоҳ гавжум бўлмаган[25.].

Шаҳрисабз кулолчилик мактабининг атоқли вакили Ахмаджон Музаффаровнинг хунармандчилик буюмлари сайёҳлар эътиборини тортган[26.]. Ортиқ Файзуллаев суяк ўймакорлиги бўйича машхур хунарманд сифатида донг таратган. Унинг Москва, Киев, Ленинград музейларида сақланаётган “Пахта ракси”, “Чўпон”, “Курант”, “Навоий хайкали” сингари суякдан ясалган буюмлари сайёҳларни лол қолдирган[27.]. Шаҳрисабз кулолчилиги бошқа кулолчилик мактаблари билан “Пашша қанот”, “Чоргул”, “Зулфак”, “Парпашша”, “Миробгул”, “Ислимий”, “Аноргул”, “Бўтакўр” сингари гулли кулолчилик буюмлари туристлар томонидан сувенир сифатида сотиб олинган[28.]. Шаҳрисабзда сувенир буюмлар ишлаб чиқаришга ихтисослашган “Совғалар” фирмаси ташкил этилган ва туристларга тақдим этилган[29.].

1977-йил Совет Иттифоқининг туристик маршрутига киритилган Шаҳрисабз шаҳрига илк хорижлик сайёҳлар қабул қилиш бошланиши режалаштирилиб, тарихий манбаларда “кичик Самарқанд” сифатида эътироф этилган. Шаҳрисабзнинг энг диққатга сазовор ёдгорлиги Оқсарой сайёҳни ўзига ром қилган. Шунингдек, хунармандчилик буюмлари Польша, Монреалда, Сурия, Франция, Чехословакия ҳамда Болгарияда бўлиб ўтган халқаро кўргазмаларда намойиш этилган. Шаҳрисабз туристик салоҳиятини янада ошириш мақсадида тўққиз қаватли “Интурист” меҳмонхонасини ишга туширилиши хорижлик сайёҳларни қабул қилиш имкониятини янада ошишига хизмат қилган[30.].

Ўзбекистон ҳудудида 332 та республика аҳамиятидаги тарихий меъморий ёдгорликларни қайта таъмирлашга алоҳида аҳамият қаратиб келинган. Жумладан Бухоро шаҳридаги Говкушон мадрасаси қулаётган минораси асл ҳолатига қайтарилган[31.].

Бухоро шаҳри ҳар доим сайёҳларни жалб қилган. Сўнги 200 йил ичида 30 дан ортиқ сайёҳлар Бухоро шаҳрига саёҳат қилиб ўз кундаликларида Бухоро шаҳрини мадҳ этган. Калон ансамбли ва Исмоил Сомоний мақбараси ЮНЕСКОнинг умумжаҳон маданий мерос рўйхатига киритилган. Файзабод, Девонбеги мадрасаси, Кўкалдош, Говкушон, Улуғбек, Абдуллахон мадрасалари ҳамда Масжиди Калон асл ҳолатига келтирилган[32.]. Бухоро шаҳри ЮНЕСКО томонидан эътироф этилган[33.]. Бухоро шаҳридаги ўлкашунослик музейини 150 мингдан ошиқ сайёҳлар келиб кўрган. Сайёҳлар орасида Канада, АҚШ, ГДР, Финландия, Норвегия, Польша, Чехословакия каби мамлакатларидан ҳам бўлган[34.].

Бухорога келган сайёҳ Бухорога тегишли откритка ва брашюраларни қидиришга тушган. Бундай маълумотлар нафақат сайёҳларга ҳатто гид таржимонлар учун ҳам асосий қўлланма ҳисобланган. “Бухара” китобининг “Сўз боши”, “Тарихий очерк”, “Бухоронинг тарихий ёдгорликлари”, “Тарихий инқилобий ёдгорлик жойлари”, “Бухоро социализм қурилиши даврида” қисмларидан ташкил топган[35.]. Қадимий Шоҳруд

каналнинг қайта тикланиши Бухоро шаҳрининг қадимий қисмини ободонлаштиришда катта аҳамиятга эга бўлган. Шаҳар меҳмонлари учун “Бухоро” ва “Зарафшон” меҳмонхоналари барпо этилган[36.]. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг “Бухоро ва Хива шаҳарларидаги тарихий ёдгорликларни сақлаш ва уларни таъмирлаш яхшилаш ва тезлаштириш тўғрисида” ги қарори асосида 1973-йилда 1 миллион 250 минг сўм ажратилган бўлса, Тоқи Саррафон ёдгорлиги таъмирлаш учун 1977-йилда 880 минг сўм ажратилган. Чорминор, Чашмаи Аюб, Хидр бобо Шайх Зайниддин масжидлари таъмирланган. 1980-йилда Бухоро шаҳрини 2500 йилиги нишонлаш режалаштирилган[37.].

1975-йил Тошкент шаҳрига АҚШ астронавтлари туристик ташриф билан Самарқанд, Бухоро шаҳарларига саёҳат қилган. Америкалик астронавтардан Донольд Слейтон “Самарқанддек шаҳарни ҳеч қачон кўрмаганини қайд этган[38.]. Монголик сайёҳ Тошкентни “Шарқнинг машъали” деб бежиз айтмаган экан. Тошкент Ўрта Осиёнинг энг чиройли шаҳарларидан бири[39.] деб таъкидлаган. Тошкент областидаги Паркент пичоғи Африка мамлакатлари, Швеция ва Болгария ва бошқа хорижий мамлакатларнинг ноёб ёдгорлик буюмлари ихлосмандлари коллекцияларида сақланган. Паркент пичоқлари туристларга сувенир сифатида сотилган[40.]. КПСС Марказий комитетининг “Халқ бадий ҳунармандчилиги тўғрисида” қабул қилинган қарор асосида ташкил этилган “Совғалар” фабрикасида 15 хил халқ амалий санъатининг намуналари тайёрланган[41.].

1978-йил Халқ санъати усталарининг бирлашмаси “Уста” ташкил этилган. Билашманинг Тошкент, Самарқанд, Қўқон, Урганч минтақавий бўлимлари ташкил этилди ҳамда жами 117 та халқ усталарини ўзига қамраб олган. Тошкентда гул босиш санъати, Фарғонада зарб қилиш санъати қайта тикланган. 1982-йилга келганда Риштон, Ғурумсарой, Хонқанинг сополлари, Қорақолпоғистон, Андижон, Фарғона гилам ва шолчалари, Шаҳрисабз ва Самарқанд ёғоч буюмлари Москва, Ленинград, Киев бадий салонларида кўпайиб кетиши хатто ушбу буюмларга талабнинг камайиб кетишига сабаб бўлган[42.81Б.]. 1984-йилда Тошкент шаҳрида “Антиқа ва заргарлик буюмлари” музейи Бенуа лойиҳаси асосида XIX аср охирида барпо қилинган бўлиб, ўз хусусиятига кўра Ўрта Осиёда ягона ва ҳар бир минтақанинг заргарлик мактаблари амалий санъати намуналари намоиш этилган[43.16Б.].

Халқ амалий санъатининг ёрқин намунаси ҳисобланган Чуст дўпписи ва пичоғи, Хива гиламлари, Паркент пичоғи, Бухоро ва Самарқанд меъморчилиги, Нурота тоштарошлиги ва каштаси хорижлик сайёҳларни ўзига жалб қилган[44.]. Бухоро зардўзлиги Совет даврида ҳам ривожлантиришга алоҳида аҳамият қаратилган. Жумладан, “Октябрь 40 йиллиги” фабрикаси томонидан Украина ва Россия тарихи билан боғлиқ паннолар сайёҳларни қизиқтирган[45.]. Швецария телевидениясининг ижодий гуруҳи 1981-йилда Ўзбекистонга ижодий сафар билан ташриф буюрган. Улар машҳур меъморий ёдгорликларни кўркемлиги билангина эмас, аҳолининг меҳмондўстлиги адабиёт ва санъати билан ҳам ажраб туришини эътироф этган[46.].

Жиззах областида туристик объектларни сақлашга етарли даражада аҳамият қаратилмаган. Жумладан, Жиззах шаҳрининг шарқий қисмида жойлашган Қалия тепа ёдгорлиги маиший чиқиндихонага айланиб қолган. Зомин ҳудудига 2 та археологик ёдгорликнинг ҳам аҳволи ачинарли аҳволда бўлган. Биринчи ёдгорли устига

ўрмончилар шийпони қурилган ҳамда қазиб юборилган. Иккинчиси эса Зоминсой бир қисмини емириб кетган. Қолган қисмида эса “Ирригатор” пионер лагери барпо этилган. Қўрғонтепа ёдгорлиги устида эса Улуғ Ватан урушида халок бўлган жангчилар хотирасига ёдгорлик комплекси барпо этилган[47.]. Жиззах районидаги Парпи ота, Ғаллаорол районидаги Соврук ота, Фориш районидаги Авлиё ёдгорликлари оғир аҳволга келиб қолган[48.].

Андижон область ўлкани ўрганиш музейи экспонатларини Андижонга келган турист ва меҳмонларда катта қизиқиш уйғотган. 24200 дан ортиқ экспонатга эга бўлган бу музейга хар йили 80 мингдан зиёд киши келиб кўрган[49.55Б.].

1986 йилдан Буюк ипак йўли чорраҳасида жойлашган Ўзбекистонга япон археологлари томонидан тадқиқот олиб борилаётган 3500 йиллик тарихга эга Далварзинтепа ёдгорлиги ва бошқа археологлар ёдгорликларни кўриш мақсадида Франциялик сайёҳлар сони ортган. Натижада Тошкентдан тўғридан-тўғри Париж – Тулуза–Лион йўналиши бўйлаб хаво йўллари орқали ҳаракатланиш имконияти вужудга келган[50.13Б.].

Хорижлик сайёҳлар Ўрта Осиё меъморий ёдгорликлардан қадимий хаммомларни кўришга ҳам қизиқиш билдирган. Улар хаммомлардан амалда фойдаланишга бўлган қизиқиш ҳам юқори бўлиб, қадимий ва айни вақтда ҳам фойдаланиб келинаётган шарқ хаммомлар Тошкент, Қўқон, Андижон ва Бухоро шаҳарларида мавжуд[51.14 Б.].

1987-йилда ЮНЕСКО маданий тараққиёт бўйича БМТнинг Умумжаҳон декларацияси доирасида “Ипак йўли – мулоқот йўли” дастури қабул қилинган. Бу дастур Ўрта Осиё халқларининг бой маданий тарихининг кенг қамровда тадқиқ этишни назарда тутди. Бироқ унинг асосий мақсади Шарқ билан Ғарб ўртасида янада яхшироқ маданий ва иқтисодий алоқаларни ўрнатиш мақсадида Самарқанд конференцияси ўтказилган[52.312 Б.]. Ичан қалъа ансамбили меъморий ёдгорлик сифатида 1961-йилда рўйхатга олинган. 1990-йилда Бутун жаҳон ёдгорликлар рўйхатига киритилган[53.302 Б.].

ЮНЕСКО нинг 27-сессиясида “Буюк ипак йўли” лойиҳасига асос солинган. Лойиҳа 1991-йил 19-апрелда Ашхабод шаҳрида сафар бошланди. 60 кун давомида Ўрта Осиё шаҳарлари бўйлаб олти кишидан иборат экспедиция Олмаота шаҳрида сафарни яқунлаган. Экспедиция таркибида Япониянинг “Асахи Симбу” газетаси муҳбири Хиромото Ёшиюки, Кохи Ногай, Чад Республикасидан Хусайн Умарлар иштирок этган[54.]. Ўш шаҳри Оқбурай дарёси ва Сулаймон тоғи муқаддас қадамжо “Бобур уйи”га ҳам кириб ўтган[55.]. Бобурнинг “оқ уйи”ни кўриш учун нафақат Ўзбекистон хатто Тожикистон худудларидан ҳам сайёҳлар ташриф буюрган[56.].

Хулоса ўрнида шуни айтиш лозимки, Ўзбекистоннинг тарихий маданий марказлари Самарқанд, Бухоро, Хива, Шахрисабз, Қўқон ва Тошкент шаҳарлари Совет Иттифоқининг туризм маршрутлари рўйхатига киритилган. Натижада Совет Иттифоқи таркибидаги давлат шаҳарлари маданияти ва анъаналарини ривожлантириш учун шароит яратиб берилаётганлигини хорижликларга намоиш қилишга ҳаракат қилган.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Л.Жуков “Символы живой памяти” Т.: “Узбекистан” 1987 г. (112с) С. 4,11, 24.
2. А.Абдураззоқов “Ёдгорликлар сири” “Сирдарё ҳақиқати” Сирдарё область Комитети ва область органи газетаси: 1971 й., 31 июль, № 150 (2.097)
3. Х.Хамидзода “Хайкаллар ва одамлар” “Ленин йўли” Ўзбекистон КП Самарқанд область Комитети ва меҳнаткашлар депутатлари область Советининг органи газетаси: 1971 й., 10 февраль, № 28 (12.317)
4. А. Бобохонов “Ўтмиш ёдгорликларини эҳтиёт қилиб сақлайлик” “Тошкент ҳақиқати” Ўзбекистон КП Тошкент область ва шаҳар Комитетлари, меҳнаткашлар депутатлари область ва шаҳар Советларининг органи газетаси: 1956 й., 18 декабрь, № 248(739)
5. А.Йўлдошев “Жовохирлаъл Неру” , Т.: Ўзбекистон ССР “Фан”, 1989 й. 38 Б.
6. М. Аминжонов “Тошкентнинг қадимий ёдгорликлари” “Тошкент ҳақиқати” Ўзбекистон КП Тошкент область ва шаҳар Комитетлари, меҳнаткашлар депутатлари область ва шаҳар Советларининг органи газетаси: 1964 й., 11 ноябрь, № 221 (2939)
7. М.Жўраев “Самарқанд” йўл кўрсаткич, Т.: “Ўзбекистон”, 1968 й., (160 б.) Б. 81
8. Х.Хамидов Сўғдлар пойтахти сирлари очилмоқда” “Ленин йўли” Ўзбекистон КП Самарқанд область Комитети ва меҳнаткашлар депутатлари область Советининг органи газетаси: 1967 й., 5 август, № 154 (10.787)
9. Н.Қаландаров, М.Абдурахимов, С.Самандаров, Т.Середа, “Хоразм” қисқача справочник йўл кўрсаткич, Т.: “Ўзбекистон”, 1967 й., (119 б.) Б 6
10. Б.Бобожонов “Хиванинг ёши” “Хоразм ҳақиқати” Ўзбекистон КП Хоразм область Комитети ва халқ депутатлари область Советининг органи газетаси: 1984 й., 12 октябрь, № 198(14910)
11. Ўз.Таг. “Аму соҳили” “Совет Ўзбекистони” газетаси: 1975 й., 2 март, № 62 (16.135)
12. Н.Қаландаров, М. Абдурахимов, С. Самандаров, Т.Середа, А. Сатликов “Хоразм” қисқача справочник йўл кўрсаткич, Т.: “Ўзбекистон”, 1967 й., (119 б.) Б 41
13. Ўз.Таг. “Хива” “Наманган ҳақиқати” газетаси: 1974 й., 17 май, № 95 (10383)
14. З.Ашуров “Ўзбекистон мадҳи” “Совет Ўзбекистони” газетаси: 1967 й., 13 декабрь, № 289 (13.849)
15. <http://www.yararchive.ru/publications/details/462/>
16. М.Жўраев “Самарқанд” йўл кўрсаткич, Т.: “Ўзбекистон”, 1968 й., (160 б.) Б. 139, 140, 141.
17. Г.Липшин “Самарқандда халқаро симпозиум” Андижон область ИК “Коммунист” газетаси: 1969 й., 23 октябрь, № 186 (10.569)
18. Ўз.Таг. “Франция Президенти Самарқандда” “Ленин йўли” Ўзбекистон КП Самарқанд область Комитети ва меҳнаткашлар депутатлари область Советининг органи газетаси: 1970 й., 13 октябрь, № 203 (12.234)
19. Ўз.Таг. “Ливанликлар миннатдор” “Ленин йўли” Ўзбекистон КП Самарқанд область Комитети ва меҳнаткашлар депутатлари область Советининг органи газетаси: 1972 й., 16 декабрь, № 248 (12.793)
20. Ўз.Таг. “Ер юзининг сайқали” “Тошкент оқшоми” Тошкент шаҳар Комитетива Тошкент шаҳар Советининг органи газетаси: 1970 й., 24 октябрь, № 252 (6121)
21. Р.Рашидов “Ёдгорликлар ноёб бойлигимиз” “Ленин йўли” Ўзбекистон КП Самарқанд область Комитети ва меҳнаткашлар депутатлари область Советининг органи газетаси: 1975 й., 27 сентябрь, № 192 (13.499)
22. Ш.Содиқ. “Барот Бойқобилов билан суҳбат” “Ёшлик” журнали, 1989 й., ноябрь № 11, 8 бет.

23. Ўз.Таг. “Нидерланиялик меҳмон” “Совет Ўзбекистони” газетаси: 1976 й., 9 сентябрь, № 211 (16.595)
24. М.Исмоилов “Маданий ёдгорликлар меросимиз” “Қашқадарё ҳақиқати” Ўзбекистон Коммунистик партияси Қашқадарё область Комитети ва меҳнаткашлар депутатлари область Советининг органи газетаси: 1968 й., 26 апрель, № 82 (5288)
25. Ш.Убайдуллаев “Ёдгорликларга эътибор” “Тошкент оқшоми” Тошкент шаҳар Комитети ва Тошкент шаҳар Советининг органи газетаси: 1971 й., 2 январь, № 1 (1376)
26. Т.Боиров “Ота изидан дадил қадамлар” “Ўзбекистон маданияти” газетаси: 1976 й 7 май, № 36 (2086)
27. Р.Иноғомов “Ёғоч ўймақори” “Ўзбекистон маданияти” газетаси: 1976 й., 17 декабрь, № 89 (2159)
28. П.Гадпер “Шаҳрисабз кулоли” “Совет Ўзбекистони” газетаси: 1973 й., 17 август, № 193 (15.667)
29. Ўз.Таг. “Совғалар” “Совет Ўзбекистони” газетаси: 1976 й., 9 июль, № 159 (16.545)
30. В.Шумайлов “Қадимий Шаҳрисабзнинг янги қиёфаси” Боғдод туман ижро Комитетининг Авангард газетаси: 1977 й., 25 январь, № 11 (4386)
31. Э.Хўжаев “Минора тикланди” “Сирдарё ҳақиқати” Сирдарё область Комитети ва область органи газетаси: 1974 й., 20 декабрь, № 248 (2.975)
32. Р.Рўзиев “Нодир бойликлар” “Сирдарё ҳақиқати” Сирдарё область Комитети ва область органи газетаси: 1974 й., 20 июнь, № 120 (2.847)
33. Ўз.Таг. “Тарихий ёдгорликлар халқ мулки” “Бухоро ҳақиқати” Ўзбекистон КП Бухоро область Комитети ва меҳнаткашлар депутатлари область Советининг органи газетаси: 1975 й., 27 август, № 170 (14.288)
34. А.Мўминов “Экспонатлар нега кам?” “Бухоро ҳақиқати” Ўзбекистон КП Бухоро область Комитети ва меҳнаткашлар депутатлари область Советининг органи газетаси: 1975 й., 29 август, № 172 (14.290)
35. Н.Турсунов “Шаҳримизнинг довуғи” “Бухоро ҳақиқати” Ўзбекистон КП Бухоро область Комитети ва меҳнаткашлар депутатлари область Советининг органи газетаси: 1975 й., 15 январь, № 10 (14.128)
36. Р.Хикматов “Тарихий обидалар” “Бухоро ҳақиқати” Ўзбекистон КП Бухоро область Комитети ва меҳнаткашлар депутатлари область Советининг органи газетаси: 1977 й., 30 март, № 63 (14.686)
37. А.Мўминов “Обидалар чирой очсин” “Бухоро ҳақиқати” Ўзбекистон КП Бухоро область Комитети ва меҳнаткашлар депутатлари область Советининг органи газетаси: 1978 й., 28 февраль, № 41 (14.921)
38. А.Баранов “Ўзбек диёрида қолдирилган излар” “Совет Ўзбекистони” газетаси: 1975 й., 29 апрель, № 100 (16.183)
39. Л.Гусенев “Меҳмондўстлик ва ёрдам учун миннатдормиз” “Ўзбекистон физкультурачиси” газетаси: 1980 й., 18 апрель № 45 (4058)
40. Р.Исҳоқов “Паркент пичоғи” “Совет Ўзбекистони” газетаси: 1980 й., 8 август, № 182 (17.762)
41. С.Маҳкамов “Армуғон” “Ўзбекистон маданияти” газетаси: 1976 й., 3 февраль № 10 (2070)
42. Л.Пелевина “Халқ амалий санъати: ютуқлар ва проблемалар” Партия турмуши” журнали 1984 й., май, № 5. 80,81 Б.
43. Л.Томоева “Ўрта Осиёда ягона музей” “Санъат” журнали 1990 й. № 1, 16 Б.
44. А.Қоржонов “Ипақлари тиллодан” “Совет Ўзбекистони” газетаси: 1980 й., 8 август, № 182 (17.762)

45. А.Қоржонов “Бухоро зардўзи” “Совет Ўзбекистони” газетаси: 1980 й., 20 август, № 191 (17.771)
46. Ўз.Таг “Меҳмондўст ўлка” “Совет Ўзбекистони” газетаси: 1981 й., 21 октябрь, № 243 (18.121)
47. Т.Ширинов “Ёдгорликларни асрайлик” “Жиззах ҳақиқати” Жиззах область Комитети ва область органи газетаси: 1981 й., 13 декабрь, № 151 (1184)
48. С.Қосимов “Кўктош муқаддас жойми?” “Жиззах ҳақиқати” Жиззах область Комитети ва область органи газетаси: 1987 й., 26 ноябрь, № 144 (2143)
49. Х.Нурмухамедов Андижон: [Справочник] Масъул мухаррир М. Х.Мухиддинов. Т.: “Ўзбекистан”, 1985 й. (91 б.), 55 Б.
50. Ўз.Таг. “Улуғ ипак йўлида” “Совет Ўзбекистони” журнали 1988 й., № 11. 13 Б.
51. М.Набиева. И.Ибрагимов “Роҳатбахш хаммом” Тошкент “Абу али ибн Сино”, 1987 й., 14 Б.
52. “Ўзбекистон Миллий энциклопедияси” Т.: “Ўзбекистон Миллий энциклопедияси” Давлат илмий нашриёти, 2002 й., № 2, 312 Б.
53. “Ўзбекистон Миллий энциклопедияси” Т.: “Ўзбекистон Миллий энциклопедияси” Давлат илмий нашриёти, 2002 й., № 3, 302 Б.
54. М.Усмонова “Мозий карвонлари изидан” “Комунна” газетаси: 1991 й., 22 май, № 93 (19.216.)
55. М.Мирзараҳимов “Сулаймон тоғи этагида” “Комунна” газетаси: 1991 й., 20 март, № 54 (18.927.)
56. М.Мирзараҳимов “Ўшнинг “ҳавоси хўб ва оқар суви фаровон” яна...” “Комунна” газетаси: 1991 й., 20 март, № 54 (18.927.)

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 6 (3) – 2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамият

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).